

Σελίδα από τη βιβλιοθήκη ↔ στο σπίτι

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξη

- ①① Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες
- ①⑤ Ζωή στη στεριά
- ①⑥ Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί

Σκοπός:

Τα παιδιά να παρατηρήσουν τη γειτονιά στην οποία ζουν και να προσπαθήσουν να την απεικονίσουν.

● Παιδαγωγικοί στόχοι: Τα παιδιά

Να παρατηρήσουν την γειτονιά τους, να αντιληφθούν τις ομορφιές και τα προβλήματά της.

Να σκεφτούν τι μπορούν να κάνουν για να είναι λειτουργική η γειτονιά τους και χαρούμενη η ζωή σε αυτή.

Να γνωρίσουν τον διεθνούς φήμης Έλληνα ζωγράφο, Νίκο Χατζηκυριάκο - Γκίκα

● Προσδοκώμενες δεξιότητες:

Να ενισχυθούν δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη και η ενσυναίσθηση.

Να αναγνωρίσουν αξίες όπως η υγεία, η ασφάλεια, η αλληλεγγύη, η αγάπη, η συνεργασία, η προσφορά.

Να αντιληφθούν την σημασία της φροντίδας των δέντρων, των αδέσποτων ζώων, της καθαριότητας και της ανακύκλωσης.

Να εξασκηθούν στην ζωγραφική απεικόνιση ενός τόπου με συγκεκριμένες τεχνικές.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

— Γαρμπή, Έ. (2016). Γειτονιές. Κόκκινη κλωστή δεμένη.

— Ζέη, Α. (2011). Ο κεραμιδοτρέχαλος. Σε Σ. Ζαραμπούκα (Επιμ.), Θέατρο για παιδιά.: Μεταίχμιο.

— Πέτροβιτς - Ανδρουτσοπούλου, Λ. (2010). Στη γειτονιά του Ήλιου. Ψυχογιός. Διαθέσιμο στο Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο της ΕΒΕ [εδώ](#)

— Συλλογικό έργο. (2000). Στην παλιά μου γειτονιά. Καστανιώτης.

— Τζαβάρα, Κ. (2009). Νίκος Χατζηκυριάκος Γκίκας. Βιβλιοδιάπλους.

— Cohen-Janca, I. (2012). Το δέντρο βλέπει. (Μ. Ντεκάστρο, μεταφρ.). Κόκκινο.

— Martin, M. (2019). Ο ποταμός. Ποταμός.

Αφόρμηση

Διαβάζουμε το παρακάτω απόσπασμα:

“Αλλά τίποτα ξεχωριστό δεν έχει η γειτονιά εκείνη. Είναι μια συνηθισμένη γειτονιά με πολλά πολλά σπίτια και λίγα, πολύ λίγα δέντρα. Τα δέντρα είναι στην πλατεία και τριγύρω, κολλητά το ένα στ’ άλλο, είναι τα σπίτια – άλλα πιο ψηλά και άλλα πιο χαμηλά. Άλλα έχουν μια μικρή αυλή, άλλα ένα μικρούλη κήπο, κι άλλα δεν έχουν ούτε αυλή ούτε κήπο. Γι’ αυτό, τα παιδιά που ζουν εκεί μαζεύονται και παίζουν στην πλατεία με τα λίγα δέντρα – στην Πλατεία Ηλίου, δηλαδή. Χώρο δεν έχουν, βέβαια, και πολύ. Γιατί η πλατεία δεν είναι μεγάλη. Ίσα ίσα που χωράει πέντε κούνιες και δέκα παγκάκια. Μα έτσι και φουντώσει το παιχνίδι, έτσι και αντηχήσουν γέλια οι γύρω δρόμοι, η πλατεία θαρρείς μεγαλώνει. Τα δέντρα φαίνονται πολλά, τα σπίτια λίγα κι όλη η γειτονιά γίνεται τόπος παραμυθένιος.”

ΛΑ

→ ΖΩ Σελίδα

**Η δική μου
γειτονιά**

Ανοίγουμε το παράθυρό μας ή στεκόμαστε στο μπαλκόνι μας και παρατηρούμε την γειτονιά μας.

Την βλέπουμε,
την ακούμε,
τη μυρίζουμε,
την αισθανόμαστε.

Κοιτάζουμε

τους περαστικούς,
τα φύλλα που είναι
πεσμένα στον δρόμο,
μία γάτα που περνάει ή
έναν μικροπωλητή.

Ακούμε

τα πουλιά και
τον θόρυβο των
αυτοκινήτων.

Μυρίζουμε

τα ανθισμένα δέντρα
ή αναρωτιόμαστε
πόσο θα περάσει το
αυτοκίνητο του δήμου
να πάρει τα σκουπίδια.

Άραγε υπάρχει κάτι
που μας φαίνεται
πολύ όμορφο ή κάτι
που θέλουμε να
αλλάξουμε;

Μπορούμε να
παρατηρήσουμε
άλλη μία φορά και να
συμπληρώσουμε τον
παρακάτω πίνακα.

ΛΑ

→ ΖΩ Σελίδα

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
<p>Πόσα δέντρα έχει η γειτονιά μου; Τι είδους δέντρα είναι;</p>	
<p>Ποιος ποτίζει τα δέντρα; Μήπως χρειάζονται πότισμα; Μπορώ να κάνω κάτι για αυτό;</p>	
<p>Ο δρόμος είναι καθαρός; Ποιος καθαρίζει τον δρόμο;</p>	
<p>Υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων και κάδοι ανακύκλωσης; Φαίνονται καθαροί και σε καλή κατάσταση; Υπάρχουν σκουπίδια έξω από τους κάδους;</p>	
<p>Υπάρχουν αδέσποτα ζώα; Τα ταιΐζει κάποιος; Φαίνονται υγιή;</p>	
<p>Υπάρχουν καταστήματα στην γειτονιά μου; Αν ναι, τι είδους; Είναι ανοικτά;</p>	
<p>Υπάρχουν παιδιά που παίζουν στη γειτονιά;;; Τρέχουν; Κάνουν ποδήλατο;</p>	
<p>Οι γείτονές μου χαμογελούν; Είναι φιλικοί;</p>	
<p>Ποιο είναι το πιο όμορφο πράγμα στην γειτονιά μου;</p>	
<p>Τι θα ήθελα να αλλάξω στην γειτονιά μου;</p>	

**Νίκος
Χατζηκυριάκος
– Γκίκας**

“Παίξαμε βόλους με τον ξάδελφό μου και για τούτο είχαμε διαλέξει το μεσαίο χαλί που τα σχέδιά του έκαναν οχτάγωνα για να βάλουμε τους βόλους. Εκεί, απάνω στο παιχνίδι, έμεινα μερικές στιγμές ακίνητος, κοιτάζοντας προσεχτικά το χαλί. Και τότε μόνο γεννήθηκε μέσα μου και σιγά-σιγά μου επιβλήθηκε η ιδέα ενός χρώματος. Το χαλί όπου παίζαμε ήτανε κόκκινο.”

Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας, (2005)
Το χαλί όπου παίζαμε ήτανε κόκκινο.
Έκδοσης

Ο Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας (1906 - 1994) ήταν σημαντικός Έλληνας ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης, σκηνογράφος, εικονογράφος, συγγραφέας, κριτικός της τέχνης, ακαδημαϊκός. Τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής τα πήρε από το Κ. Παρθένη στην Αθήνα. Σπούδασε στο Παρίσι το 1922 Γαλλική Φιλολογία, Αισθητική, Ζωγραφική και Χαρακτική. Η πρώτη του ατομική έκθεση έγινε το 1927 στο Παρίσι, ενώ το 1928 εκθέτει για πρώτη φορά στην Αθήνα. Αναγνωρίστηκε ως κύριος εκπρόσωπος του κυβισμού στην Ελληνική Τέχνη επιβάλλοντας ένα ιδιαίτερο και μοναδικό προσωπικό στυλ, συνδυάζοντας την ακρίβεια και μεθοδικότητα του γραμμικού σχεδίου με τον εσωτερικό λυρισμό των πραγμάτων.

Έργα του βρίσκονται σε πολλές ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθώς και σε μουσεία, όπως στο Musée d' Art Moderne – Παρίσι, στην Tate Gallery – Λονδίνο, στο Metropolitan Museum of Art- Ν. Υόρκη, στην Εθνική Πινακοθήκη των Αθηνών.

Το 1991 εγκαινιάστηκε η Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου - Γκίκας ως Παράρτημα του Μουσείου Μπενάκη, μετά από τη δωρεά του καλλιτέχνη στο Μουσείο.

Βασική θεματολογία του αποτελεί η απεικόνιση τοπίων και εσωτερικών χώρων ενώ η ανθρώπινη μορφή απουσιάζει από το έργο του.

Η τεχνοτροπία του χαρακτηρίζεται από καθαρές λιτές γραμμές, γεωμετρικά ξεκάθαρα σχήματα, διακοσμητικά στοιχεία, έντονες γωνίες. Γήινα χρώματα και αποχρώσεις που αναδεικνύουν το φως.

“...Στη ζωγραφική προωθεί τον αναλυτικό κυβισμό του G. Braque στο ελληνικό τοπίο λαμβάνοντας υπόψη το νησιώτικο φως του καλοκαιριού.

...Στη ζωγραφική του συνδυάζονται αίσθημα και λογική, γεωμετρικά στοιχεία και διακοσμητική διάθεση, μορφική καθαρότητα και χρωματική ευγένεια, ποιητική φωνή και εκφραστική αλήθεια.”¹

**Το γλωσσάρι
των Τεχνών**

Κυβισμός: Το πρώτο κίνημα αφηρημένης τέχνης του 20ου αιώνα. Πρώτα καθαρά κυβιστικά έργα θεωρούνται εκείνα στα οποία αντικείμενα, τοπία και άνθρωποι απεικονίζονται σαν πολύπλευρα ή πολυεδρικά γεωμετρικά στερεά σώματα ή σχήματα.

Κυβιστικά έργα θεωρούνται εκείνα στα οποία άνθρωποι και τοπία απεικονίζονται σαν γεωμετρικά σχήματα (κύλινδροι, κώνοι, σφαίρες).²

¹ Χρήστου Χ.(1996)
Ελληνική Τέχνη, Ζωγραφική 20ου
αιώνα. Εκδοτική Αθηνών

² Λεξικό Εικαστικών Τεχνών
του Χέρμπερτ Ρηνητ,
εκδ. ΥΠΟΔΟΜΗ, ΑΘΗΝΑ 1986

**Νίκος
Χατζηκυριάκος
– Γκίκας**

Τώρα που παρατηρήσαμε τόσο καλά τη γειτονιά μας μπορούμε να την απεικονίσουμε με έναν ιδιαίτερο τρόπο. Μπορούμε να γνωρίσουμε το έργο του Νίκου Χατζηκυριάκου - Γκίκα, να αξιοποιήσουμε τις τεχνικές του και να ζωγραφίσουμε και μεις τη γειτονιά μας σαν έργο τέχνης.

Παρατηρούμε τα έργα τέχνης του Νίκου Χατζηκυριάκου - Γκίκα.

Τι βλέπουμε;

Ποια σχέδια;

Αν κοιτάξουμε με προσοχή τα έργα, θα δούμε ότι στους πίνακες κυριαρχούν τα γεωμετρικά σχήματα.

- τα σπίτια είναι σαν ακανόνιστα κυβάκια διακοσμημένα με διαφορετικές γραμμές, σχέδια και χρώματα, το καθένα διαφορετικό.
- ο ουρανός, η θάλασσα και το έδαφος είναι σχηματισμένα, με παραλληλόγραμμα, τετράπλευρα και τρίγωνα.
- τεθλασμένες γραμμές σχηματίζουν δρόμους, σκάλες, μονοπάτια
- ρόμβοι σχηματίζουν πουλιά που πετάνε λουλούδια, φυτά, κορμοί και κλαδιά δέντρων είναι σχηματισμένα από καμπυλόμορφα σχήματα, κύκλους και οβάλ
- ενώ εξάγωνα δημιουργούν χαρταετούς

Υλικά

- μπλοκ ζωγραφικής
- χρωματιστά κραγιόνια/ λαδοπαστέλ/ κηροπαστέλ/ τέμπερες
- χρωματιστά μολύβια (ξυλομπογιές)
- πινέλα (αν χρησιμοποιηθούν τέμπερες)

Βήματα

- 1 Μισοκλείουμε τα μάτια μας και κοιτάζουμε για αρκετή ώρα το τοπίο έξω από το σπίτι μας.
- 2 Παρατηρούμε τα γεωμετρικά σχήματα που σχηματίζονται από τις μορφές των αντικειμένων (σπίτια, δέντρα, δρόμοι, κλπ) και το φως.
- 3 Παίρνουμε το μπλοκ ζωγραφικής μας και ξεκινάμε να σχεδιάζουμε απαλά τα αρχικά περιγράμματα με ένα χρωματιστό μολύβι.
- 4 Στη συνέχεια προσθέτουμε και άλλα υλικά, χρωματιστά κραγιόνια, λαδοπαστέλ ή κηροπαστέλ.
- 5 Για να δημιουργήσουμε ατμόσφαιρα και αίσθηση του βάθους μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε θερμά και ψυχρά χρώματα*

*Τα θερμά είναι αυτά που θυμίζουν φωτιά ή το φως του ήλιου (κόκκινο, πορτοκαλί, χρυσαφί, κίτρινο) και ψυχρά αυτά που θυμίζουν νερό και πάγο (μπλε, πράσινο, γκρι). Τα θερμά είναι σαν να πλησιάζουν προς το μέρος σου ενώ τα ψυχρά απομακρύνονται.

Tip: Αν θέλουμε να δούμε τη γειτονιά μας και από άλλες οπτικές γωνίες, μπορούμε να επισκεφτούμε την εφαρμογή google earth! ;-)

Απο το παράθυρο του Νίκου Χατζηκυριάκου -Γκίκα.....

Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας.
«Μεγάλη Σύνθεση της Ύδρας» (1948 -μέρος του πίνακα), λάδι σε μουσαμά, 131x211 εκ., ιδιωτική συλλογή.

Αχειμάστου - Ποταμιάνου, Μ. (2006).
Νίκος Χατζηκυριάκος Γκίκας: Ελληνικά Γράμματα.

Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας.
«Μεγάλο τοπίο της Ύδρας» (1938), λάδι σε καμβά, 114x162, ιδιωτική συλλογή, Αθήνα.

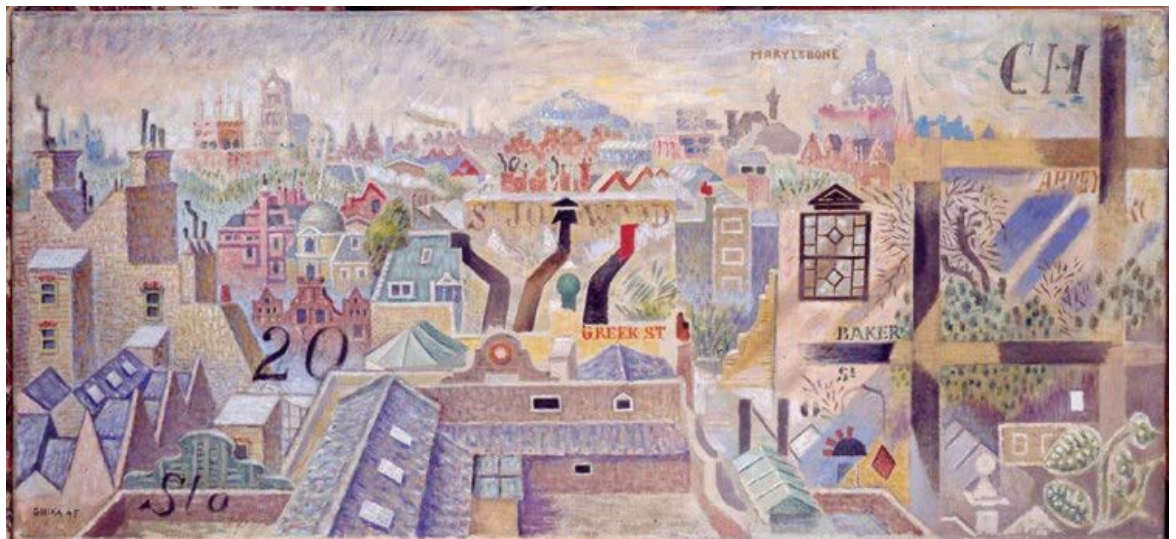
Ηλιοπούλου - Ρογκάν, Ν. (2006). Ν. Χατζηκυριάκος - Γκίκας: Ο Απολλώνιος - Ο Διονυσιακός: 1906-1994. Α.Α. Λιβάνη.

Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας.
Στέγες και χαρταετοί.
Λάδι σε χαρτόνι.
0,24 X 0,27. (1948).
Εθνική Πινακοθήκη

www.nationalgallery.gr

Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας
Στέγες του Λονδίνου Ι,
1945
Λάδι σε καμβά.
Μουσείο Μπενάκη-Πινακοθήκη Γκίκα,
Αθήνα

www.benaki.org

Ν. Χατζηκυριάκος-
Γκίκας.
Σπίτια σε ξηρό
τόπο,
1978.
Εθνική Πινακοθήκη

www.nationalgallery.gr